

z vlastního empirického šetření a představuje návrh multimediální výukové opory.

V první kapitole, jež je rozšířeným úvodem, jsou vymezeny základní pojmy a koncepty, které jsou podrobně rozpracovány v dalších částech práce. Ve druhé kapitole jsou popsány aspekty vzdělávání žáků s mentálním postižením a zhodnoceny klady a zápory vzdělávacích trendů prosazovaných v českých podmínkách. Třetí kapitola je věnována profesní orientaci a volbě povolání žáků s lehkým mentálním postižením. Vedle vymezení profesní orientace a kariérových teorií se zde autor podrobně zabývá možnostmi dalšího vzdělávání a specifiky kariérového poradenství určeného této skupině žáků. Čtvrtá kapitola je zaměřena na deskripci progresivních metod využitelných při přípravě žáků na volbu povolání. Východiskem je teorie programovaného učení, jež je v monografii prezentována v kontextu e-learningu a e-contentu. Přínosem kapitoly je rovněž základní přehled a konstruktivní posouzení dostupných on-line opor pro volbu povolání žáků s lehkou mentální retardací a metodika tvorby výukové opory, která syntetizuje didaktický přístup s obecnými postupy vývoje softwarového produktu. Vědecký přínos monografie lze spatřovat v empirickém šetření, jehož metodologie je pečlivě popsána v páté kapitole. Autor si vytkl cíl poznat a popsat charakteristiky profesní orientace žáků s lehkou mentální retardací z pohledu učitele (zaměřuje se např. na preference oborů a profesí žáky, typické problémy profesní orientace, podporu k volbě povolání ve školních podmínkách), zjistit potřebu učitelů a vhodnou náplň výukové opory pro naplnění edukačních cílů v oblasti profesní orientace. K naplnění cílů zvolil autor hloubkové polostrukturované rozhovory se šesti učiteli základních škol praktických. Výsledky kvalitativní analýzy jsou předloženy v šesté kapitole.

Nové poznatky jsou doplněny vhodně vybranými citacemi z rozhovorů. Na základě empirického šetření je v sedmé kapitole navržena ucelená multimediální výuková opora pro podporu volby povolání žáků s lehkou mentální retardací. Závěrečná osmá kapitola obsahuje výsledky pilotního ověření výukové opory. Zjištěné nedostatky vyústily v návrh změn a doporučení pro perspektivní tvorbu výukových opor.

Úskalím monografie M. Dosedly je její široký záběr. Monografie je průsečíkem tří hlavních problematik: (1) volby povolání, profesní orientace a kariérového rozhodování, (2) výuky žáků s lehkým mentálním postižením, (3) tvorby multimediálních výukových opor a jejich využití ve výuce. Důsledkem je zpracování převážně bazálních teoretických poznatků, které navíc stojí vedle sebe, bez snahy autora o jejich důkladnější provázání. Předností vědecké monografie je její interdisciplinární charakter a přesah do aplikační roviny. Zde se projevuje erudovanost a schopnost analytického myšlení autora jak v oblasti informačních technologií, tak metodicko-didaktické. Monografie otevřela otázky, jejichž intenzivní řešení je jedním z předpokladů zlepšení budoucího uplatnění žáků s lehkým mentálním postižením na trhu práce.

P. Hladá

* Brno: Masarykova univerzita, 2014, 175 s.

Muchina, Ludmila – Vaculík, Jaroslav a kol.: Dějiny Čechů na Ukrajině*

Oborná erudovanost brněnského historika Jaroslava Vaculíka přispěla k úspěchu publikačního počinu, který shodou okolností reaguje na zvýšený zájem veřejnosti o dění na neklidné Ukrajině. Dílo

představuje výstup projektu České národní rady Ukrajiny, jehož řízení se ujala předsedkyně Ludmila Muchina, zatímco Jaroslav Vaculík dohlížel na vědecké standardy projektu. Dvojjazyčný text vydání (český je následován ukrajinštinou) uvádí editorial z pera předsedkyně rady.

Jaroslav Vaculík byl mj. pověřen zpracováním první kapitoly věnované dějinám Čechů na Volyni od počátků až do roku 2013. Autor zúročil své mnohaleté badatelské zkušenosti a ve zdařilém výsledku představuje nejprve barvitý obraz české sociálněekonomické emigrace ve 2. polovině 19. století do tehdejšího carského Ruska. Druhá dílčí pasáž popisuje dopady válečných událostí, účast v bojích i poválečné rozdělení území mezi Polsko a SSSR. Třetí část kapitoly vymezená obdobím 1945–2013 akcentuje reemigraci a adaptaci ve vlasti i situaci volyňských Čechů v současnosti.

Svetlana Dmytruk věnuje pozornost jak české emigraci na Krymu, tak i osídlení pevninské části jižní Ukrajiny. Zaměřuje se na příčiny a průběh procesu, přičemž zkoumá ekonomickou, sociální, osobnostní, školskou či náboženskou problematiku i perzekuce sovětské éry.

Serhij Kovalenko mapuje dějiny českého osídlení v Kyjevské gubernii. Kromě obdobných témat uvedených výše v textu, sleduje také firmy s českým vlivem, případně zcela české.

Kapitola z autorské dílny Petra Kalety je věnována dějinám Čechů v Haliči a na Bukovině, přesněji oně části území, které po 2. světové válce připadlo Ukrajinské SSR.

Petr Kozelka a Jaroslav Vaculík koncipovali pasáž věnovanou Čechům na Zakarpatské Ukrajině tvořícím páteř zdejšího prvorepublikového úřednictva i osudu krajanů po vídeňské arbitráži.

Pod názvem *Spolky a kulturní život* přibližuje v samostatné kapitole autorský tan-

dem Ludmily Muchiny a Alexandra Drbala historii i aktivity jednotlivých spolků jako doklad úsilí, které ve svém výsledku pomáhá uchránit naše krajanů před úplnou asimilací.

Neméně komplexní pohled, tentokrát věnovaný českým periodikům na Ukrajině, vytvořil Alexandr Drbal. Vřadil jej do širších dějinných souvislostí a doplnil shrnující tabulkou.

V závěru jsme seznámeni s badatelskými výhledy sledované problematiky, následuje standardní pomocný aparát a funkční obrazová příloha. Komentáře k fotografiím bohužel vykazují celou řadu drobných korekturních přehlédnutí či občasných jazykových nepřesností, což platí rovněž o textech přeložených kapitol.

O mnohostranném přínosu recenzovaného díla nicméně nelze pochybovat. Zatímco smíšený autorský kolektiv historiků zabezpečuje multiperspektivní přístup ke sledované problematice, dvojjazyčné vydání je nositelem potenciálu oslovení co nejširšího okruhu čtenářů.

K. Štěpánek

* Dějiny Čechů na Ukrajině / Історія чехів в Україні. Kyjev: Česká národní rada Ukrajiny, 2013, 600 s., ISBN 978-966-598-842-7.

Petr Hrubý a kol.: Centrální Českomoravská vrchovina na prahu vrcholného středověku*

Když před několika lety se prostřednictvím článků v odborné literatuře veřejnost seznamovala s výsledky archeologického bádání o důlní činnosti na Českomoravské vrchovině, bylo zřejmé, že tato problematika představuje zajímavé téma, které v oboru montánní archeologie může obo-